

LUNDS
UNIVERSITET

Jämställdhetens backlash

En kvantitativ undersökning om kvinnor och mäns inställning till jämställdhet

Författare: Julia Andersson

LUNDS UNIVERSITET
Sociologiska institutionen

Kandidatuppsats SOCK07, 15 hp
Vårterminen 2023

Handledare: Anton Törnberg

Abstrakt

Författare: Julia Andersson

Titel: Jämställdhetens backlash

Kandidatuppsats: SOCK07

Handledare: Anton Törnberg

Sociologiska institutionen, VT/HT 2023

Sammanfattning

Denna kvantitativa undersökning syftar till att undersöka svenska kvinnor och mäns inställning till jämställdhet ser ut, om det finns några skillnader inom gruppen män samt hur inställningen till jämställdhet ser ut bland yngre män. Undersökningens syftet mynnade ut i frågeställningarna; *Hur ser kvinnor och mäns inställning till jämställdhet ut?, På vilket sätt skiljer sig yngre mäns och äldre mäns inställning till jämställdhet?* samt *Hur ser yngre mäns inställning till jämställdhet ut?* För att undersöka frågeställningarna formulerades fyra hypoteser utifrån undersökningens teoretiska utgångspunkter samt tidigare forskning. Datamaterialet i undersökningen består av fjärde omgången av 2021 års European Quality of Government Index-undersökning (EQI)-undersökning. Urvalet består 988 individer från Sverige. Resultatet utifrån hypotestestningen bekräftade samtliga av undersökningens hypoteser. Slutsatserna utifrån frågeställningarna är att kvinnor har en mer positiv inställning till jämställdhet än män, att äldre män har en mer positiv inställning till jämställdhet än yngre män, samt att yngre män med traditionella värderingar och yngre män med en negativ inställning till invandring uppvisade en mer negativ inställning till jämställdhet.

Nyckelord: Jämställdhet, kvinnor, män, yngre män, sexism, nollsummeperspektiv, grupphot

1. Inledning	2
1.1. Syfte och frågeställningar.....	2
2. Tidigare forskning	3
2.1. Jämställdhetsundersökningen 2019 och 2022.....	3
2.2. Ett sekel av rösträtt och valbarhet.....	4
2.3. Män och jämställdhet.....	4
2.4. Unga med attityd - Samhällsfrågor och demokrati.....	5
2.5. Nollsummeperspektivet.....	6
3. Teori	7
3.1. Genussystem och genuskontrakt.....	7
3.2. Ambivalent sexism.....	8
3.3. Grupphotsteorin.....	9
4. Hypotesgenerering	10
5. Metod	12
5.1. Datamaterial och urval.....	12
5.2. Metoddiskussion.....	14
5.2.1. Fördelar.....	14
5.2.2. Begränsningar.....	14
5.3. Validitet och reliabilitet.....	15
5.4. Etiska överväganden.....	16
6. Analysmetoder och databearbetning	17
6.1. Variabler.....	17
6.2. Deskriptiv statistik.....	19
7. Resultatrevisning	20
7.1. Resultat för H1.....	20
7.2. Resultat för H2.....	21
7.3. Resultat för H3.....	23
7.4. Resultat för H4.....	24
8. Diskussion	25
8.1. Diskussion utifrån H1.....	25
8.2. Diskussion utifrån H2.....	27
8.3. Diskussion utifrån H3.....	28
8.4. Diskussion utifrån H4.....	28
9. Slutsatser	29
10. Referenser	32

1. Inledning

Sverige anses vara ett föregångsland när det kommer till jämställdhet och jämställdhet har under de senaste årtiondena varit en viktig del i den svenska politiken och samhällsdebatten. Sverige var det första landet att 1980 ratificera Kvinnokonventionen som antogs av FN:s generalförsamling 1979 och har även under de senaste 60 åren brutit ny mark för att öka jämställdheten genom att arbeta med breda reformer för att utmana ojämställda strukturer i samhället (Sveriges Kvinnolobby & CEDAW-nätverket 2021, ss. 2, 4). Även idag är jämställdhet en viktig samhällsfråga och dagens jämställdhetsarbete är strukturerat utifrån jämställdhetspolitikens sex delmål som syftar till; en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämställd utbildning, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, jämställd hälsa, samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra (Jämställdhetsmyndigheten 2021, s. 17). Att inte diskrimineras på grund av kön, att få lika lön för lika arbete, en jämn fördelning av det obetalda hem- och hushållsarbetet och framför allt att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och rättigheter att forma sitt eget liv kan tyckas vara självklart för många. För många anses traditionella värderingar om att kvinnan ska vara hemma och ta hand om hushållet och familjen vara passé, samtidigt som kvinnor idag fortfarande står för majoriteten av det obetalda hem och omsorgsarbetet (Jämställdhetsmyndigheten 2023).

Debatter om den ojämställda maktfördelningen i samhället, om kvinnans roll i hemmet och kvinnans utsatthet för sexuella övergrepp etc har uppmärksamats allt mer de senaste åren. Framför allt sedan meetoo-rörelsens uppmärksammande av kvinnors utsatthet för sexuella övergrepp och trakasserier tog fart i slutet av 2017 och som fått frågan om jämställdhet att värderas allt högre (NE u.åb). Men även om jämställdhet är ett begrepp som omfattar flera aspekter, så som normer, attityder, värderingar och ideal finns det en aspekt som ständigt präglar debatten, att män generellt sett har tillgång till och har större makt och resurser än kvinnor (SOU 2014:6, s. 20; Jämställdhetsmyndigheten 2022b). Denna ojämlika fördelning av resurser och möjligheter mellan kvinnor och män får konsekvenser, inte bara för kvinnor utan även för män. Att arbeta för och med jämställdhet gynnar på så sätt både kvinnor och män.

På papperet kan jämställdhetsarbetet i Sverige anses vara integrerat inom flera olika områden. Utifrån EU:s jämställdhetsorgans, European Institute for Gender Equality (EIGE) lista *Gender Equality Index 2022*, är Sverige trots allt Europas mest jämställda land (EIGE 2022, ss. 11-13, 15). Men även om Sverige är Europas mest jämställda land har det aktiva jämställdhetsarbetet under de senaste åren stött på nya utmaningar i form Covid-19-pandemin, fullskaliga krig och konflikter i vår

omvärld men också en ökad ekonomisk orolighet med hög inflation. Utmaningarna har påverkat jämställdhetsarbetet och sedan 2019 har jämställdheten inte ökat i Sverige (EIGE 2022, s. 18). Men trots ökade levnadskostnader, storskaliga konflikter i delar av vår värld höjs röster om att den yngre generationen är lösningen för ett jämställt samhälle. En generation som är mindre bunden till traditionella mönster, som värderar både etnisk och sexuell mångfald och som tar större avstånd till sexism (NE u.åa; Deloitte 2021, ss. 2-4).

Men det stora hopp som under en lång tid ställts till den yngre, mindre traditionsbundna generationen som värderar etnisk och sexuell mångfald högre än tidigare generationer, kanske inte längre är lösningen. Snarare pekar forskning på en backlash, en tillbakatrend i synen på jämställdhet. Den yngre generationen som skulle bidra till en ökad jämställdhet visar snarare ett större motstånd till att kvinnor får ökade rättigheter i samhället. Framför allt visar resultat från forskning att yngre män är den grupp som känner sig mest hotad av ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Den generella bilden av att de västerländska demokratierna blivit allt mer jämställda kan således vara på väg att förändras (Off, Charron & Alexander 2022). Men hur utbredd är den här inställningen bland yngre män? Finns det skillnader inom gruppen och finns en liknande inställningen bland kvinnor och män i andra åldersgrupper.

1.1. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att genom kvantitativ metod undersöka hur kvinnor och mäns attityder till jämställdhet ser ut, om det finns några skillnader inom gruppen män och hur yngre mäns attityder till jämställdhet ser ut. Att studera inställningen till jämställdhet i en tid då forskning visar på en backlash när det kommer till jämställdhet är viktigt för att kunna urskilja vilka faktorer som påverkar inställningen till jämställdhet och jämställdhetsarbetet negativt. Framför allt är det genom kunskap och ökad medvetenhet om jämställdhet som vi kan arbeta framåt för ett jämställt samhälle där kvinnor och män har samma möjligheter och resurser att forma sitt eget liv. I denna undersökning kommer detta att studeras genom en sekundäranalys av datamaterial från fjärde omgången av 2021 års European Quality of Government Index-undersökning (EQI).

Syftet med undersökningen mynnar ut i följande frågeställningar;

-Hur ser kvinnor och mäns inställning till jämställdhet ut?

-På vilket sätt skiljer sig yngre män och äldre mäns inställning till jämställdhet?

-Hur ser yngre mäns inställning till jämställdhet ut?

2. Tidigare forskning

I detta kapitel presenteras tidigare forskning som anses vara relevant för undersökningens syfte och frågeställningar. Forskningen som presenteras syftar till att redogöra för hur jämställdhet tidigare undersökts och vilka resultat som framkommit. Även studier som undersökt skillnader mellan kvinnor och mäns attityder till jämställdhet presenteras samt en internationell undersökning för att få en bredare bakgrund till forskningsområdet.

2.1 Jämställdhetsundersökningen 2019 och 2022

I Jämställdhetsundersökningen 2019 undersökte myndigheten attityder till jämställdhet, relationer och våld. Resultaten utifrån 2019 års Jämställdhetsundersökning, som bland annat undersökte sexism, framkom att det finns skillnader mellan kvinnor och män samt olika åldersgrupper när det kommer till synen på sexism. Framför allt ansåg männen att många kvinnor misstolkar oskyldiga kommentarer eller ageranden som sexistiska. De som instämde mest i påståendet var yngre män där 10 procent instämde helt i påståendet ”många kvinnor misstolkar oskyldiga kommentarer eller ageranden som sexistiska”. Kvinnor i åldern 16-24 år var den åldersgrupp som instämde minst i påståendet (Jämställdhetsmyndigheten 2019, s. 17). I undersökningen framgick det således att kvinnor och män har olika syn när det kommer till att kvinnor tolkar oskyldiga kommentarer eller ageranden som sexistiska och framför allt när det kommer till den yngre ålderskategorin där yngre kvinnor är de som tar starkast avstånd och en av tio yngre män instämmer helt i påståendet (Jämställdhetsundersökningen 2019, s. 17). Ytterligare påståenden där kvinnor och mäns åsikter skiljs åt var i påståendet ”Det är okej när män bland sina manliga vänner drar nedsättande skämt om kvinnor” visar att det finns tydliga skillnader i åsikterna mellan könen. Nästan 90 procent av kvinnorna anger att de inte alls instämmer samtidigt som bara 70 procent av männen instämmer (Jämställdhetsmyndigheten 2019, s. 24).

Även i Jämställdhetsundersökningen 2022, som undersökte attityder till omsorg, diskriminering och psykisk hälsa, skiljde sig svaren mellan kön och åldersgrupper åt. I undersökningen framgick att en stor del av befolkningen ansåg att vi lever i ett jämställt samhälle, men att det finns skillnader mellan kön och åldersgrupper. Bland männen är det 87 procent och bland kvinnorna 79 procent som anger att vi lever i ett jämställt land. Utifrån åldersgrupperna fanns det tydliga skillnader mellan kvinnor och män i åldrarna 16-29 år. Av de i åldersgruppen 16-20 år som instämde i låg grad i påståendet om att vi lever i ett jämställt land var 20 procent kvinnor och 4 procent män (Jämställdhetsmyndigheten 2022a, s. 9). Även sexism undersöktes i Jämställdhetsundersökningen

2022 genom påståendet ”Tycker du att kvinnor misstolkar oskyldiga kommentarer och ageranden som sexistiska?. I likhet med svaren 2019 instämde män till större del i påståendet än kvinnor, i 2022 års undersökning visade resultaten att 29% av kvinnorna och 40% av männen instämde i påståendet (Jämställdhetsmyndigheten 2022a, s. 11).

2.2 Ett sekel av rösträtt och valbarhet

I Jämställdhetsmyndighetens undersökning från 2021, *Ett sekel av rösträtt och valbarhet - En uppföljning av det jämställdhetspolitiska delmålet en jämn fördelning av makt och inflytande* rapport 2021-1 framgår det, till skillnad mot *Jämställdhetsundersökningen 2022 - Om attityder, omsorg, diskriminering och psykisk hälsa* (2022a) att få kvinnor och män i Sverige upplever att Sverige är helt jämställt. Enbart 12 procent av männen och 5 procent av kvinnorna anser att de helt instämmer i frågan om vi lever i ett jämställt samhälle (Jämställdhetsmyndigheten 2021, s. 52). Dock påvisas det även i denna undersökning att det i den yngsta åldersgruppen 16-24 år finns signifikanta skillnader mellan könen. Bland män i åldrarna 16-24 år anser 22 procent att vi lever i ett jämställt samhälle, till skillnad mot kvinnor i samtliga åldersgrupper där andelen varierar mellan 3-7 procent. Yngre män anser även i högre grad att vi lever i ett jämställt samhälle än äldre män, 45 år och äldre, där andelen är 7-10 procent (Jämställdhetsmyndigheten 2021, s. 53). Resultaten i undersökningen visar även att 79 procent av kvinnorna och 70 procent av männen anser att det är viktigt med jämställdhet mellan könen och endast 1 procent av männen och kvinnorna anser att det inte är viktigt med jämställdhet mellan könen. I undersökningen påvisas även ett signifikant samband där kvinnor i 16-24 årsåldern anser att jämställdhet är viktigare än samtliga andra åldersgrupper, oavsett kön. Sammanfattningsvis visar studien att både kvinnor och män tycker att jämställdhet mellan könen är viktigt, men att få anser att vi lever i ett jämställt samhälle. Undersökningen visar även att jämställdhet mellan könen för kvinnor i åldern 16-24 år är viktigt och att det framför allt är yngre män, i åldrarna 16-24 år, som anser att vi lever i ett jämställt samhälle (Jämställdhetsmyndigheten 2021, ss. 11-15).

2.3 Män och jämställdhet

I *Män och jämställdhet - Betänkande av Utredningen om män och jämställdhet* (SOU 2014:6) beskrivs att resultatet i flertalet svenska undersökningar pekar på att medborgarnas attityder till jämställdhet blivit allt mer positiva. Men frågan är om det är en princip-inställning hos både kvinnor och män eller om det handlar om en mer fundamental förändring vad gäller både handling och attityder (SOU 2014:6, s. 279). I SOM-93 ställdes frågor om jämställdhet mellan könen. Den

första frågan handlade om huruvida deltagarna var positiva till jämställdhet, vilket de flesta män och kvinnor var. Dock fanns det en skillnad mellan kvinnor och män, även om både könen som helhet var positiva till jämställdhet, var andelen större bland kvinnor då 78 procent av kvinnorna och 67 procent av männen angav att de var positiva till jämställdhet. Den andra frågan berörde könskvotering, vilket enbart 19 procent av männen och 33 procent av kvinnorna var positiva till. Tredje och sista frågan berörde arbetslöshet och att vid arbetslöshet ge män företräde till arbete framför kvinnor vars män redan har arbete, vilket ca. 20 procent av alla kvinnor och män var positiva till (SOU 2014:6, s. 280). I en TNS/SIFO undersökning som genomfördes 2010 (se SOU 2014:6, s. 280) visade resultaten att inställningen till jämställdhet var mindre positiv bland yngre män som ansåg att jämställdheten har gått för långt (SOU 2014:6, s. 280).

I flertalet attitydundersökningar pekar resultaten på att majoriteten av den svenska befolkningen är positiva till jämställdhet. Men när man studerar dessa åsikter djupare och ställer mer specifika frågor kan skillnader mellan olika gruppers attityder urskiljas (SOU 2014:6, s. 281). Exempelvis instämde män i åldrarna 16-19 år in mest i påståendena ”kvinnor bör ta ett större ansvar än män när det gäller sysslor i hemmet” och ”i många avseenden har det gått för långt med jämställdheten i det här landet”. När det kom till påståendena ”det är viktigt att män är manliga” och ”det är viktigt att kvinnor är kvinnliga” instämde äldre män i åldern 55–74 år mest och män i åldern 25-29 år minst (SOU 2014:6, s. 281). Även om det inte kan urskiljas något starkt samband mellan mäns ålder och attityder till, uppfattningar om, jämställdhet så framgår det i undersökningen att de män som har mest positiva uppfattningar om jämställdhet är de som är mellan 25-29 år och de som är har minst positivt uppfattning om jämställdhet är män 16-19 år (SOU 2014:6, s. 282). Det har även vid tidigare undersökningar gått att urskilja att den positiva inställningen till jämställdhet svajade bland yngre män i tider då det fanns tydliga feministiska ståndpunkter att förhålla sig till och när feministiska aktioner pågick, pågår, i offentligheten (SOU 2014:6, s. 280).

2.4 Unga med attityd - Samhällsfrågor och demokrati

I Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) rapport *Unga med attityd - Samhällsfrågor och demokrati* (2019) presenteras resultaten från en enkätundersökning som gjorts för att belysa unga individers värderingar och attityder. Rapporten handlar om ungas attityder till politiska system och vilka samhällsfrågor som de anser vara viktiga i dagens samhälle. Resultatet från enkätundersökningen där 3724 slumpmässigt utvalda personer ingick, visar att frågor om sjukvård är den viktigaste frågan men att jämställdhet och migration blir allt viktigare

samhällsfrågor för unga. Utifrån samhällsfrågorna jämställdhet och migration framkommer det även att det finns tydliga skillnader till de två samhällsfrågorna inom gruppen unga (MUCF 2019, ss. 5, 18). Bland annat så anser var fjärde tjej att jämställdhetsfrågan är en av de viktigaste samhällsfrågorna jämfört med var tionde kille. Ökningen av andelen tjejer som anser att jämställdhetsfrågan är viktig har även ökat sedan 2007 då MUCF började att undersöka frågan, dock har skillnaden hos killarna uteblivit och ligger kvar på samma nivåer som 2007 (MUCF 2019, s. 26). Ytterligare en fråga som var viktig för unga individer var frågan om invandring, här hade både unga killar och tjejer en förhållandevis positiv attityd till invandring och invandrare. Tjejer hade överlag en mer positiv attityd till invandring och invandrare än vad pojkar hade. Framför allt har tjejers attityd blivit allt mer positiv de senaste åren, medans killars attityd har legat konstant över tid (MUCF 2019, s. 46).

2.5 Nollsummeperspektivet

Liknande mönster som finns i Sverige, att jämställdheten har stött på motstånd, återfinns även i internationella studier (Ruthig, Kehn, Gamblin, Vanderzanden & Jones 2017, s. 19). I artikeln *When Women's Gains Equal Men's Losses: Predicting a Zero-Sum Perspective of Gender Status* (2017) undersökte Ruthig et al (2017) bland annat nollsummeperspektivet (ZSP) som en eventuell bakomliggande faktor till att jämställdheten har stött på motstånd. Nollsummeperspektivet syftar till att ökade rättigheter för kvinnor innebär en ökad diskriminering av män. Författarna beskriver att ZSP kan vara en orsak till att försök mot jämställdhet hämmas och att frågan om hur samhället uppfattar könsdiskriminering och hur förändringar i hur diskriminering av kvinnor anses relatera till förändringar i diskriminering av män, har förändrats över tid (Ruthig et al. 2017, s. 17). Forskning om hur huruvida förändringar i diskriminering av kvinnor kan relatera till att män blir diskriminerade i större utsträckning kan således identifiera källor till det motstånd som finns mot jämställdhet. Trots att det finns bristande bevis för att en minskad diskriminering av kvinnor leder till en ökad diskriminering av män visar forskning att män betraktade att när kvinnors rättigheter ökade och diskrimineringen av kvinnor minskade, ökade diskrimineringen för män (Ruthig et al. 2017, ss. 17-18).

Urvalet bestod av 313 kvinnor och män från olika delar i USA. I undersökningen "...testades ålder, utbildning, politisk inriktning, och styrkan i religiösa övertygelser som sociodemografiska prediktorer för ZSP för könstatus separat för kvinnor och män" (Ruthig et al. 2017, s. 18, min

översättning). Studien undersökte om sociodemografiska faktorer så som ålder, politisk inriktning, utbildning, tidigare personliga erfarenheter av diskriminering och styrka i religiositet förutsäger ZSP. Även frågan om fientlig och modern sexism förmedlar ” associationerna mellan sociodemografiska prediktorer och ZSP?” (Ruthig et al. 2017, s. 19, min översättning) samt ”Skiljer sig dessa prediktiva relationer för kvinnor och män?” (Ruthig et al. 2017, s. 19, min översättning). Resultaten i studien visar bland annat att det finns både män och kvinnor som stödjer ZSP och anser att en minskad diskriminering av kvinnor sker på bekostnad av män. Resultatet visar också att tidigare erfarenheter av att ha blivit diskriminerad på grund av kön kan vara ett hinder för jämställdhetsarbetet då dessa tidigare upplevelser kan bidra till en statustävling mellan könen. Associationen med statustävling kan innebära att man kopplar ihop det ena könets vinst och det andra könets förlust då den egna upplevelsen refererar till detta (Ruthig et al. 2017, ss. 24-25).

3. Teori

I detta avsnitt presenteras de teorier som är av relevans för undersökningen. De teorier som presenteras behandlar genus, makt, under- och överordning utifrån ett individ- och grupperspektiv, förväntningar kopplat till kön samt *ambivalent sexism*. Yvonne Hirdmans (1988) teori om *genussystemet* samt Hirdmans (2001) teoretiska begrepp *genuskontrakt* används för att diskutera stereotyper och traditioner som är kopplade till kön. Peter Glick och Susan T. Fiskes (1996; 2001) teori om *ambivalent sexism* belyser den maktkamp som finns mellan kvinnor och män och hur patriarkala strukturer, ojämställdhet bevaras genom både *välvillig* och *fientlig sexism*. Den belyser även den kamp där män genom fientlig sexism vill dominera kvinnor. Slutligen presenteras Blumers (1958) *grupphotsteorin* som diskuterar hur möjliga hot från andra grupper utvecklar en fientlighet mot de grupper som anses hota den egna gruppens dominans. Teorierna kommer i undersökningen att användas i hypotesgenereringen samt för att diskutera och belysa de resultat som framkommer i undersökningen.

3.1 Genussystem och genuskontrakt

Yvonne Hirdmans (1988) teori om genussystemet grundar sig i isärhållningen av könen samt att det är mannen, det manliga, som utgör normen. Genussystemet är en ordningsstruktur av kön som är grundförutsättningen för andra sociala ordningar (Hirdman 1988, ss. 49, 51). Hur vi ordnar människor utifrån genussystemet påverkar ordningen för det sociala, politiska och ekonomiska. Hirdman (1988) beskriver att det finns två poänger, principer, som gör att vi kan tala om ordningen på ett abstrakt, generellt plan. Den första logiken är att manligt och kvinnligt inte ska eller bör

blandas, isärhållandet mellan könen är därför central. Den andra logiken syftar till hierarki och att mannen är norm, det är männen som är människan, det normala och det allmängiltiga och utgör därför normen. Isärhållandets princip finns överallt, fysiskt genom platser och psykiskt genom egenskaper (Hirdman 1988, ss. 49, 51-52).

Ytterligare ett teoretiskt begrepp som är centralt för Hirdman (2001) är genuskontraktet.

Genuskontraktet är ett osynligt kontrakt där kvinnor och män har olika rättigheter, skyldigheter och att det även finns ett ansvar *mellan* könen. ”Han har ansvaret, beskyddet, försörjningen på sin sida och Hon har födandet, uppförandet, beroendet på sin” (Hirdman 2001, s. 88). Denna skillnad visar tydligt att de båda könen har skilda positioner och helt olika förutsättningar. Hirdman (2001) beskriver att genuskontraktet formar olika förutsättningar för de båda könen ”Hans skyldighet - Hennes rättighet, Hans rättighet - Hennes skyldighet” (Hirdman 2001, s. 88). Genuskontraktet visar de skilda villkor som kvinnor och män stereotypiskt är förknippade med, att män och kvinnor aldrig har varken samma möjligheter eller begränsningar. Kontraktets paragrafer förstärker mönstrets konturer kring genusstereotyperna, hon vid spisen och han på arbetet. Kvinnans plats är således strukturellt underordnad mannen i det traditionella genuskontraktet (Hirdman 2001, ss. 94, 169). Hirdman sammanfattar kvinnans plats utifrån den naturliga ordningen som hemma, underordnad, underrepresenterad och underbetald (Hirdman 2001, s. 81).

3.2 Ambivalent sexism

Sexism beskrivs som fördomsfulla attityder baserat på kön och genus som manifesterar sig på olika sätt vilket i sin tur innebär att människor behandlas eller bedöms olika utifrån deras kön. Peter Glick och Susan T. Fiskes (1996) teori om *ambivalent sexism* beskriver att det finns två former av sexism, *hostile (fientlig)* och *benevolent (välvillig)*. Dessa två former bildar tillsammans ambivalent sexism. De två formerna kompletterar varandra när det kommer till att upprätthålla patriarkala strukturer och traditionella könsmonster. Den fiendliga sexismens kärnkomponent är att ”...relationen mellan man och kvinna kännetecknas av en maktkamp” (Glick & Fiske 1996, s. 507, min översättning). *Fientlig sexism* syftar till att män uppfattar att kvinnor försöker att kontrollera män oavsett som det är genom feministisk ideologi eller genom sexualitet (Glick & Fiske 2001, s. 109). Resultatet av detta är att män önskar att dominera kvinnor och på så sätt är fiendlig sexism relaterad till det så kallade nollsummespelet, där uppfattningen om att könsrelationer är en maktkamp och när kvinnor

vinner, förlorar män. Genom framsteg inom kvinnors rättigheter, uppfattas detta som en utmaning för mäns dominans (Glick & Fiske 2001, s. 112).

Den *välvilliga sexismen* grundar sig i sammanhängande attityder mot kvinnor som är sexistiska i form av att de ser stereotyp och begränsande på kvinnors roller men som framställer detta som vänligt och positivt. Till exempel kan en kvinna som prioriterar sin familj framför sin karriär få beröm för att vara en "bra mamma" eller en "omtänksam fru". Detta beröm, även om det verkar positivt, förstärker den samhälleliga förväntningen att kvinnor i första hand ska fokusera på sina hemliga roller och prioritera omvårdnad framför personliga ambitioner. I själva verket upprätthåller även denna form av sexism traditionella könsmonster där kvinnan är underordnad mannen, och konsekvenserna av detta är ofta negativa. Både vid välvillig och fientlig sexism utgör kvinnor utgruppen och män ingruppen och kvinnor anses vara det svagare könet (Glick & Fiske 1996, ss. 491-492). När kvinnor blir mer kraftfulla i samhället kan det därmed tolkas som att deras konkurrenskraft ökar och på så sätt äventyrar deras position i samhället. Genom detta kan kvinnors ökade rättigheter, eller framsteg, tolkas som en utmaning för männens dominans.

3.3 Grupphotsteorin

Blumers (1958) grupphotsteori grundar sig i att människor, generellt sett, är mer benägna att gynna sin egen grupp över andra grupper i kampen om de begränsade resurser som finns. Dessa resurser kan handla om jobb, politisk makt eller sociala förmåner. När människor upplever att det finns andra grupper än den grupp som de själva identifierar sig med och som gör anspråk på sådant som gruppen uppfattar som sitt, exempelvis sociala förmåner eller positioner, leder detta till främlingsfientliga attityder (Blumer 1958, ss. 3-4). Fyra former av känslor som är viktiga och närvarande i den dominerande gruppen är att; de känner sig överlägsna, de har en känsla av att de är olika den andra gruppen. Den tredje känslan handlar om rätten till fördelar mot den andra gruppen, som de anser sig ha på grund av att de är överlägsna och olika den andra gruppen. Fördelarna kan exempelvis handla om förtur till jobb eller till maktpositioner. Den fjärde känslan handlar om att den andra gruppen hotar den egna gruppens naturliga dominans och på så sätt även den position som den egna gruppen innehar (Blumer 1958, s. 4). Utöver dessa känslor påverkar även den offentliga världen hur attityder och fördomar reproduceras. Genom att vi interagerar med individer i samma grupp kan även uppfattningen om andra grupper formas (Blumer 1958, ss. 3, 6; Bohman & Hjerm 2014, ss. 25-26).

Även om grupphotsteorin framför allt använts för att undersöka och förklara motstånd mot invandring, så kan den även användas för att förklara fientlighet, fördomar, mot andra grupper och relationer i samhället (Bohman & Hjerm 2014, s. 24), exempelvis könsrelationer. Eftersom män som grupp kan anse att både invandrare och kvinnor utmanar dem om de begränsade resurser som finns är grupphotsteorin relevant att använda i den här undersökningen för att undersöka om det finns liknande inställning när det kommer till invandring och jämställdhet. Detta eftersom teorin kan appliceras på fientlighet mot invandrargrupper och men även könsrelationer.

4. Hypotesgenerering

Utifrån undersökningens frågeställningar, tidigare forskning samt teori formuleras ett antal hypoteser. Dessa hypoteser kommer sedan att undersökas för att kunna diskutera och besvara undersökningens frågeställningar. Med grund i frågeställningarna formuleras följande hypoteser;

Frågeställning 1: *Hur ser kvinnor och mäns inställning till jämställdhet ut?*

Som beskrivs i tidigare forskning har det framkommit i flertalet undersökningar att många män och kvinnor anser att jämställdhet är viktigt, men att få anser att vi lever i ett jämställt samhälle. Även om de flesta av männen anser att jämställdhet är viktigt så var andelen större bland kvinnor (SOU 2014:6, ss. 279-280). Forskning visar även på att nollsummeperspektivet ger upphov till att män kan anse att kvinnor tar deras plats i samhället om jämställdheten går för långt och på så sätt utgör kvinnor ett hot mot männens dominans (Ruthig et al. 2017; Blumer 1958). Utifrån detta formuleras hypotesen:

H1. Det finns ett samband mellan kön och inställning till kvinnors och flickors ökade rättigheter i samhället.

Frågeställning 2: *-På vilket sätt skiljer sig yngre män och äldre mäns inställning till jämställdhet?*

Utifrån tidigare forskning finns det flertalet studier som pekar på att jämställdheten i Sverige har stött på en backlash. Den yngre generationen som skulle vara en generation för jämställdhet och arbeta för att göra Sverige mer jämställt har istället visat sig vara motsatsen, i alla fall när det kommer till de yngre männen. Men hur ser synen på jämställdhet ut bland yngre och äldre män?

Finns det verkligen någon skillnad mellan de två grupperna? Utifrån den bild av yngre och äldre mäns inställning till jämställdhet formuleras hypotesen:

H2. Det finns ett samband mellan ålder och inställning till kvinnor och flickors ökade rättigheter i samhället.

Frågeställning 3: *-Hur ser yngre mäns inställning till jämställdhet ut?*

I SOU 2014:6 visar attitydundersökningar att yngre män i åldrarna 16-24 år i större utsträckning än övriga åldersgrupper instämmer i påståendet att det i många avseenden har gått för långt med jämställdheten i Sverige (SOU 2014:6, s. 281). Yngre män instämde även i större utsträckning i påståendena att kvinnor bör ta ett större ansvar när det gäller hemmet och att män är bättre ledare. I Hirdmans (1988; 2001) teorier finns det en generell bild av att mannen har ansvaret för försörjningen, beskyddet och kvinnan för födandet. Även teorin om ambivalent sexism diskuterar att traditionella könsmonster upprätthålls genom välvillig och fientlig sexism för att männen ska behålla sin dominans gentemot kvinnor (Glick & Fiske 1996) Utifrån detta formuleras hypotesen:

H3. Det finns ett samband mellan traditionella värderingar och inställningen till kvinnor och flickors ökade rättigheter i samhället

I MUCF undersökning (2019) visade även resultaten att yngre killar och flickors attityder gentemot invandring och invandrare samt jämställdhet skiljer sig åt. Yngre män har generellt en positiv inställning men attityderna har inte blivit mer positiva de senaste åren, till skillnad från tjejers. I undersökningen framgick det även att yngre män i lägre utsträckning anser att jämställdhet är en viktig fråga. Utifrån grupphotsteorin kan yngre män, precis som män i allmänhet uppleva att kvinnor och flickor men även invandrare gör anspråk på deras resurser och ser den ökade jämställdheten och invandringen om ett hot (Blumer 1958). Utifrån detta formuleras hypotesen:

H4. Det finns ett samband mellan inställning till kvinnors ökade rättigheter och inställning till invandring.

5. Metod

Syftet med denna undersökning är att genom kvantitativ metod undersöka hur kvinnor och mäns attityder till jämställdhet ser ut, om det finns några skillnader inom gruppen män och hur yngre mäns attityder till jämställdhet ser ut. För att uppfylla syftet och undersöka frågeställningarna behövs kvantitativ data i form av enkäter där kvinnor och mäns inställning till jämställdhet undersöks. Metoden är således kvantitativ i form av en sekundäranalys, som innebär att man analyserar data som andra forskare samlat in, med en deduktiv ansats. Att använda den kvantitativa metoden lämpar sig för att undersöka attityder och inställningar till olika fenomen i samhället, vilket är syftet med denna undersökningen, och som sedan kvantifieras och bearbetas genom statistiska beräkningar (Bryman 2018, ss. 49, 203, 389). För att genomföra statistiska analyser användes dataprogrammet SPSS.

Att använda en deduktiv ansats innebär att man utifrån de kunskaper man har inom ett visst område samt de teoretiska överväganden som berör detta område deducerar, härleder, en eller flera hypoteser som sedan styr datainsamlingen. Hypoteserna, som innehåller begrepp om forskningsbara företeelser, ska sedan underkastas en empirisk granskning (Bryman 2018, s. 47). Det är således av stor vikt att deducera en hypotes som går att översätta till operationella termer. Utifrån datamaterialet och resultaten som framkommer ur det så bekräftas eller förkastas den eller de hypoteser som ställs upp. I slutet av studien beskrivs även konsekvenserna av resultatet för den teori eller de teorier som låg bakom eller guidade undersökningen. På så vis kopplas teorin eller teorierna samman till undersökningens resultat och tidigare forskningsresultat inom studieområdet (Bryman 2018, s. 47).

5.1 Datamaterial och urval

Datamaterialet består av 2021 års European Quality of Government Index-undersökning (EQI)-undersökning. Urvalet i datamaterialet baseras på den fjärde omgången av 2021 års EQI-undersökning. Undersökningen innehåller ett urval av 129 991 individer i 27 EU-länder (Off et al. 2022). Off et al. (2022) beskriver vidare i sitt *Supplementary material* (se Off et al. 2022) att det utifrån dessa 129 991 individer gjorts ett urval på 32 469 individer, varav 988 individer från Sverige, som besvarat påståendet; ”Att främja kvinnors och flickors rättigheter har gått för långt eftersom det hotar mäns och pojkars möjligheter”, som även är den beroende variabeln i undersökningen (Off et al. 2022). I denna undersökning har en avgränsning gjorts genom att enbart

undersöka Sverige och de 988 individer som besvara undersökningens beroende variabeln. Undersökningen fokuserar främst på erfarenheter och uppfattningar om opartiskhet, korruption samt kvalitet hos offentliga tjänster men även frågor om politiska värderingar, partiskhet och förtroende. Datamaterialet samlades in mellan oktober 2020 och februari 2021. Det franska marknadsundersökningsföretaget Efficienc 3 (E3) som specialiserat sig på opinion i hela Europa för politiker och forskare genomförde enkätundersökningen. E3 är bekant med både målen för undersökningen samt frågeformulären då de även genomfört 2010, 2013 samt 2017 års omgångar av EQI-undersökningen. Respondenterna i undersökningen kontaktades slumpmässigt via telefon där datorstödda telefonintervjuer (CATI) genomfördes både via mobiltelefoner och fasta telefoner. Även webbenkäter användes för att samla in enkäter främst från yngre personer som annars inte skulle nås via mobiltelefon. För att uppnå ett slumpmässigt urval användes slumpmässig numrering för alla telefonintervjuer, både via fast telefon och mobiltelefon (Off et al. 2022 se Supplementary material, s. 2).

Vid intervjuerna för fast telefon användes även *nästa födelsedagsmetoden*, det vill säga att man ombad att få intervjua personen med nästa födelsedag i hushållet. Denna metod används för att kompensera för eventuella förluster i demografisk representation genom att skapa en bättre opinionsfördelning (Off et al 2022 se Supplementary material, ss. 1-2). Vid webbenkäten deltog respondenterna frivilligt vilket medförde att ett kvotsystem användes. Kvotsystemet baserades på kön, ålder och utbildningsegenskaper för varje region. För att öka deltagandet vid webbenkäterna samarbetade E3 lokala partners för att rekrytera respondenter via epost tillhörde panelägares databaser, webbplatser, olika portaler sociala medieplattformar och varumärkeskommunikation. Respondenter rekryterades även via telefon samt direkta möten (Off et al. 2022 se Supplementary material, s. 2).

För att kompensera för demografisk över-/underrepresentation vid det slutgiltiga urvalet har E3 tillhandahållit vilket som är baserade på kön, ålder samt utbildning för varje region. E3 jämför stickprovet med "...faktisk demografisk statistik från de senaste siffrorna från Eurostat. Detta görs för både CATI och online-provet, som vi skulle kunna använda för att beräkna en individuell vikt för varje individ i urvalet" (Off et al 2022 se Supplementary material, s. 2, min översättning). De variationer som hittats i svars- och avslagsfrekvenser i varje land kan påverkas av flera faktorer, bland annat beskrivs känsligheten hos korruption vara ett av de främsta ämnena (Off et al 2022 se Supplementary material, s. 2).

5.2 Metoddiskussion

5.2.1 Fördelar

Att samla in primärdata kan vara både tidskrävande och kostsamt, att använda redan existerande data som andra forskare samlat in kan innebära att både tidsåtgången samt eventuella kostnader minskar. En annan fördel med att använda sekundäranalys är tillgången på data av god kvalitet. Många uppsättningar av den data som finns tillgänglig, i form av statistik från myndigheter, organisationer och tidigare undersökningar etc, är av god kvalitet. I många fall används urval som är rigorösa och så representativa som möjligt. Även om undersökningarna kan ha haft problem med bortfall har man använt sig av etablerade metoder för att följa upp och analysera detta vilket gör att bortfallsproblem kan minimeras (Bryman 2018, s. 385). Många undersökningar är även nationella eller täcker stora delar av ett land vilket i en liten undersökning som denna, är ogörligt att genomföra. Många av de datauppsättningar som skapats av institutioner och skickliga forskare är av mycket hög kvalitet (Bryman 2018, s. 385).

Ytterligare en fördel är att användning sekundärdata skapar mer tid för analysen av data. Att samla in data är sällan enkelt och framför allt kan utformningen av enkätfrågor vara utmanande. För att kunna genomföra analyser behöver rätt mängd data samlas in och framför allt behöver datan innehålla information som gör det möjligt att utföra de analyser som krävs för att kunna besvara frågeställningar, hypoteser eller liknande. Att använda sekundärdata som analysmaterial kan också öppna upp nya tolkningar. En datamängd kan analyseras på flera olika sätt och möjligheterna vid en förnyad analys är därav många. Framför allt öppnar stora och robusta datamaterial upp för att använda fler statistiska metoder som annars inte varit möjliga. Bland annat kan man studera hur vissa variabler påverkar förhållandet mellan andra variabler vilket kan öppna upp för nya teoretiska idéer och analyser som tidigare forskare inte tänkt på eller genomfört (Bryman 2018, s. 387). Teoretiska idéer kan således ge förnyade uppfattningar om den relevans som data uppvisar (Bryman 2018, s. 387).

5.2.2 Begränsningar

De begränsningar som finns med att använda sekundärdata och göra en sekundäranalys är att man vanligtvis inte har en god kännedom om materialet. Samlar man in datan själv genom exempelvis enkäter brukar man vanligtvis ha en god kännedom om den datan som man samlat in. Men med information, data, som samlats in av någon annan krävs det tid för att bekanta sig med

datamaterialet, variablerna, och hur det har kodats och organiserats. Datamängden är också komplex, i några av de mest kända datamängderna så som European Quality of Government Index är ofta omfattande och kan innehålla många respondenter och variabler. Att använda sekundäranalys kan således innebära en stor tidsåtgång när det kommer till att göra sig bekant med datamaterialet. Ytterligare en begränsning är att man inte har någon kontroll över kvalitén på datamaterialet. Som nämns ovan så finns det många undersökningar där datamaterialet är av god kvalitet, men det finns även undersökningar där datamaterialet inte håller hög kvalitet (Bryman 2018, ss. 388-389). Datamaterialet som används i en sekundäranalys kan även sakna nyckelvariabler. Eftersom datamaterialet redan är insamlat av en annan eller flera andra forskare så kan materialet mycket väl sakna viktiga variabler. Det kan innebära att man behöver anpassa frågeställningar, hypoteser, utifrån de variabler som finns i datamaterialet. Därför är det av stor vikt att bekanta sig med datamaterialet och kolla om de variabler som krävs för undersökningen finns med i den aktuella studien. Utifrån datamaterialet som denna undersökning baserar på och som består av 2021 års European Quality of Government Index-undersökning (EQI)-undersökning, har hypoteser samt frågeställningar fått anpassas utifrån de variabler som fanns tillgängliga (Bryman 2018, s. 389).

5.3. Validitet och reliabilitet

Både reliabilitet och validitet handlar i grunden om hur pass noggranna samt tillförlitliga mätningarna är, framför allt i kvantitativ forskning (Bryman 2018, s. 75). Reliabilitet, tillförlitlighet, berör frågan om huruvida resultaten från undersökningen kan bli desamma om undersökningen genomförs på nytt eller om resultaten har påverkats av tillfälliga eller slumpmässiga betingelser, det vill säga ett mått på pålitlighet och följdriktighet (Bryman 2018, ss. 72, 207). Hot mot reliabiliteten är exempelvis att deltagaren omedvetet kryssat i eller uppgett fel svarsalternativ eller att det finns möjlighet att de registrerade svaren har kodats in fel (Thrane 2019, s. 43). Eftersom detta är en sekundäranalys av ett redan befintligt datamaterial är det inte möjligt att kontrollera registreringen av respondenternas svar. Dock är European Quality of Government Index-undersökning (EQI) en undersökning som genomförs av erfarna forskare med erfarenhet av att registrera och koda inkomna svar.

Validitet handlar om att bedöma om de slutsatser som genererats från studien hänger ihop eller inte. Det finns olika typer av validitet, exempelvis *mätningvaliditet* som även är relaterad till reliabilitet genom att ett begrepp som inte är ett stabilt mått på det som det ska undersöka, inte

heller är reliabelt (Bryman 2018, ss. 72-73). Eftersom denna undersökning är en sekundäranalys kan problem med mätningens validitet uppstå genom att de frågor, begrepp, som undersökts inte täcker forskningsfrågorna i denna undersökning. Men genom att anpassa forskningsfrågor utifrån de frågor som respondenterna besvarat kan en hög mätningens validitet hållas. En annan form av validitet är *extern validitet* som handlar om frågan berör resultaten i studien och huruvida resultaten kan generaliseras över den specifika undersökningskontexten. I detta sammanhang är urvalet av stor vikt för att man ska kunna generalisera de resultat som framkommer i undersökningen över en större population (Bryman 2018, s. 74). Den externa validiteten anses vara hög i undersökningen, European Quality of Government Index-undersökning (EQI) utgörs av ett representativt och oberoende urval vilket möjliggör generaliseringar över större populationer.

5.4 Etiska överväganden

Forskning är viktig både för samhällets utveckling i stort men också för mindre grupper och enskilda individer. Därav finns det ett berättigat krav från samhället och dess medborgare att forskning bedrivs, att den håller hög kvalitet och att den riktar in sig på väsentliga frågor.

Vetenskapsrådet (2002) har utformat fyra forskningsetiska principer som har till syfte att utgöra riktlinjer och ge normer för förhållandet mellan forskare och deltagarna i undersökningen, de som lämnar uppgifter (Vetenskapsrådet 2002, s. 6). De fyra huvudkrav som Vetenskapsrådet (2002) formulerat för att skydda individen är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*.

Informationskravet

Informationskravet syftar till att forskningen skall informera om den aktuella forskningsuppgiftens syfte. Det ska framgå vem som är projektansvarig, kontaktuppgifter till den/de forskarna som är ansvariga för att deltagarna skall kunna kontakta den/de ansvariga för studien. Information om hur studiens skall genomföras i stora drag skall även finnas med samt risker för obehag och hur den insamlade datan skall användas (Vetenskapsrådet 2002, s. 7). När deltagarna i studien kontaktades fick de en beskrivning av undersökningens syfte och sekretess- samt anonymitetsförklaringar samt en lämplig integritetspolicy (Off et al 2022 se Supplementary material, s. 2).

Samtyckeskravet

Deltagare i undersökningar har rätt att bestämma över sin medverkan. Utifrån samtyckeskravet skall deltagaren även ha rätt att självständigt bestämma hur länge, i vilket utsträckning och på vilka

villkor, deltagandet sker (Vetenskapsrådet 2002, ss. 9-10). Den ursprungliga studien, var denna undersökning baseras på, har samlat in ett skriftligt godkännande till deltagande av alla deltagare i studien (Off et al. 2022). De respondenter som kontaktades via epost-inbjudningar fick även information om att deltagandet var frivilligt och att respondenten närsomhelst kunde avbryta sin medverkan (Off et al. 2022 se Supplementary material, s. 2).

Konfidentialitetskravet

Syftet med konfidentialitetskravet är att alla uppgifter som framkommer i en undersökning, om deltagare eller andra förhållanden, skall försvaras så att obehöriga inte kan få tillgång till materialet. De uppgifter som framkommer under undersökningen, i form av enkäter, skall rapporteras på ett sätt så att enskilda personer inte kan identifieras av utomstående personer. Även de uppgifter som framkommer i avrapporteringen, både genom skriftligt offentliggörande, genom publicering, och muntlig framställning skall rapporteras på ett sätt där enskilda personer inte kan identifieras (Vetenskapsrådet 2002, ss. 12-13). Studiens insamlade datamaterial finns tillgängligt för allmänheten, men uppgifterna är anonymiserade vilket gör att inga enskilda personer kan identifieras.

Nyttjandekravet

Nyttjandekravet handlar om att de uppgifter som samlas in om enskilda personer enbart får användas för forskningsändamål (Vetenskapsrådet 2002, s. 14). Eftersom uppgifterna om deltagarna är anonymiserade och inte går att spåra för utomstående är det inte heller möjligt att uppgifterna enskilda personer används för exempelvis kommersiellt bruk.

6. Analysmetoder och databearbetning

6.1 Variabler

Beroende på vilken typ variabeln är samt vilken skalnivå variabeln befinner sig på lämpar sig olika statistiska analyser. Variabeltyperna är på så sätt fundamentala då de bestämmer både vilken typ av analys som kan genomföras och hur den ska genomföras (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018, s. 42). I tabell 1 (se nedan) presenteras undersökningens variabler samt de namn som variablerna kommer att anta i analysen. I tabellen redogörs även för vilka variabler som är beroende respektive oberoende då det "...i en orsaksrelation måste finnas (minst) en variabel som när den förändras

åstadkommer en förändring i en annan variabel” (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018, s. 138). Eftersom alla variablerna i undersökningen är kvalitativa, det vill säga att de befinner sig på ordinal- eller nominalskala, kommer korstabeller samt Chi²-tester att genomföras i SPSS (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018, s. 45). För att kunna tolka analyserna i undersökningen krävs det att materialet är statistiskt signifikant. Statistiskt signifikans är ett mått som beräknar hur stor chansen är att resultatet beror på slumpen. För att kunna påvisa statistiskt signifikans i Chi²-testerna antas en 5% signifikansnivå, vilket innebär ett p-värdet på >0,05, vilket innebär att det är mindre än 5 fall av 100 att resultatet beror på slumpen. Vid p-värden över >0.05 förkastas hypotesen och vid p-värden ≤ 0.05 bekräftas hypotesen (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018, s. 199; Bryman 2018, s. 423).

Tabell 1. Redogörelse över variablerna i undersökningen/undersökningens variabler

Fråga	Ursprungliga svarsalternativ	Omkodade svarsalternativ	Skala	Variabelnamn
Beroende variabel				
Att främja kvinnors och flickors rättigheter har gått för långt eftersom det hotar mäns och pojkars möjligheter	Likertskala 1-10 1 = instämmer 10 =Instämmer inte alls	Omkodning till 3-gradig skala där värdena 1-3 kodats till ”instämmer” värdena 3-6 kodats till ”instämmer delvis” samt värdena 7-10 omkodats till ”instämmer inte alls ”	Ordinal	Inställning till jämställdhet
Oberoende variabler				
Respondentens kön	Man Kvinna	Ej omkodad	Nominal	Kön
Respondentens ålder	1. 18-29 2. 30-49 3. 50-64 4. 65+ 5. Vet ej/Vägrar	Omkodning gjord i frågeställning 2 till från 4 ålderskategorier till 3. Kategorin yngre män består i den omkodade variabeln för män i åldrarna 18-29 år, medelålders män består av män i åldrarna 30-49 år och äldre män består av män i åldrarna 50+.	Ordinal	Ålder
På det hela taget har Sverige det sämre av att människor kommer att bo här från andra länder.	Likertskala 1-10 1 = instämmer inte alls 10 =Instämmer helt	Omkodning från en 10-gradig till 2-gradig skala där värdena 1-5 kodats om till ”instämmer inte” samt värdena 6-10 kodats om till ”instämmer”.	Ordinal	Inställning till invandring

Fråga	Ursprungliga svarsalternativ	Omkodade svarsalternativ	Skala	Variabelnamn
Vi skulle ha det bättre om vi gick tillbaka till att leva enligt Sveriges traditionella värderingar'	Likertskala 1-10 1 = instämmer inte alls 10 =Instämmer helt	Omkodning från en 10-gradig till 2-gradig skala där värdena 1-5 kodats om till "instämmer inte" samt värdena 6-10 kodats om till "instämmer".	Ordinal	Traditionella värderingar

6.2. Deskriptiv statistik

Urvalet bestod av 988 svarande varav 500 kvinnor och 488 män (se tabell 2 nedan).

Åldersfördelningen bland de svarande presenteras i tabell 3 (se nedan). I åldersgruppen 18-29 år var 92 svarande kvinnor och 83 svarande män. Bland de svarande i åldersgruppen 30-49 år var 172 stycken kvinnor och 163 stycken män. I åldersgruppen 50-64 var 129 stycken kvinnor och 106 stycken män. Bland de svarande i åldersgruppen 65+ var 107 stycken kvinnor och 136 stycken män.

Tabell 2. *Könsfördelning bland de svarande.*

Svarande	Antal	Procent
Kvinna	500	50.6%
Man	488	49.4%
Totalt	988	100%

Tabell 3. *Åldersfördelning bland de svarande.*

År	18-29	30-49	50-64	65+	Totalt
Kvinna	92	172	129	107	500 (50,6%)
Man	83	163	106	136	488 (49,4%)
Totalt	175	335	235	243	988 (100%)

7. Resultatredovisning

I följande avsnitt presenteras resultatet utifrån de statistiska analyser som gjorts i dataprogrammet SPSS. Utifrån undersökningens frågeställningar, tidigare forskning samt teorier har fyra hypoteser genererats vilket även beskrivs i avsnitt 4. I det första avsnittet undersöks hypotes H1, i det andra avsnittet undersöks hypotes H2. Hypotes H3 undersöks i det tredje avsnittet och i det fjärde avsnittet undersöks hypotes H4.

7.1 Resultat för H1.

För att undersöka frågeställningen; Hur ser kvinnor och mäns inställning till jämställdhet ut? används variablerna ”*inställning till jämställdhet*” samt ”*kön*”. Utifrån korstabellen (se tabell 4 nedan) kan man utläsa att män i större utsträckning än kvinnor instämmer helt eller delvis i påståendet att främjandet av kvinnor och flickors rättigheter har gått för långt eftersom det hotar män och pojkars möjligheter. Av männen är det 15% som anger att de inställer helt i påståendet och 10,2% av kvinnorna. Av de som instämmer delvis är det 18,2% av männen och 9,8% av kvinnorna. Bland de som inte instämmer alls i påståendet är 80% kvinnor och 66,9% män.

Tabell. 4. Korstabell över variablerna *inställning till jämställdhet och kön*.

Svarsalternativ	Kvinnor	Män
Instämmer	400 (80%)	326 (66%)
Instämmer delvis	49 (9,8%)	89 (18,2%)
Instämmer helt	51(10,2%)	73 (15%)
Totalt	500 (100%)	488 (100%)

Utifrån korstabellen ovan så kan man utläsa att det finns skillnader i kvinnor och mäns inställning till jämställdhet. Framför allt kan man utläsa att det är en större andel bland männen som delvis eller helt instämmer i påståendet att "*Att främja kvinnors och flickors rättigheter har gått för långt eftersom det hotar mäns och pojkars möjligheter*". För att undersöka om resultatet är applicerbart på en större population görs ett Chi²-test i SPSS. Detta för att testa hypotesen; *Det finns ett samband mellan kön och inställning till kvinnors ökade rättigheter i samhället*. Resultatet utifrån Chi²-testet presenteras i tabell 5 (se nedan). Chi²-testet visar ett Chi²-värde på 22.898 vilket är över

det kritiska värdet (5,991)¹ samt ett p-värde på <0,001 vilket är under gränsvärdet 0.05 och resultatet är därmed statistiskt signifikant. Detta innebär att hypotesen; *Det finns ett samband mellan kön och inställning till kvinnors ökade rättigheter i samhället* bekräftas.

Tabell 5. Hypotesprövning av H1 genom Chi²-test.

	Value	Df	Asymp. Sig. (2 sided)
Pearsons Chi-Square	22,898 ^a	2	<0.001
Likelihood Ratio	23,096	2	<0.001
Linear-by-Linear	16,264	1	<0.001
N of Valid Cases	988		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 61,25.

7.2 Resultat för H2

För att undersöka frågeställningen; *På vilket sätt skiljer sig yngre mäns och äldre mäns inställning till jämställdhet?* har den beroende variabeln ”inställning till jämställdhet” samt den oberoende variabeln ”ålder” valts ut. Inför hypotestestningen har kategorin ”kvinna” plockats bort och en sortering av datasystemet har gjorts för att säkerställa att endast män undersöks. korstabellen (se tabell 6 nedan) kan man utläsa att det framför allt är yngre män som instämmer helt i påståendet att främjandet av kvinnors och flickors rättigheter har gått för långt eftersom det hotar mäns och pojkars möjligheter. Bland de yngre männen anger 22,9% att de instämmer helt, 31,3% att de instämmer delvis och 45,8% att de inte instämmer alls i påståendet. Medelålders och äldre män angav i högre grad att de inte alls instämmer eller delvis instämmer i påståendet. Bland medelåldersmän anger 19% att de instämmer helt, 20,9% att de delvis instämmer och 60,1% att de inte instämmer alls. Bland äldre män anger 9,5% att de instämmer helt, 12% att de delvis instämmer och 78,5% att de instämmer helt.

¹ Antalet frihetsgrader är 2. Det kritiska Chi²-värdet för 5% signifikansnivå och 2 frihetsgrader är 5,991 (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018, ss. 215-216, 468).

Tabell 6. Korstabell över variablerna inställning till jämställdhet och ålder.

Svarsalternativ	18-29 år	30-49 år	50+ år
Instämmer inte alls	38 (45,8 %)	98 (60,1%)	190 (78,5%)
Instämmer delvis	26 (31,3%)	34 (20,9)	29 (12,0%)
Instämmer helt	19 (22,9%)	31 (19,0%)	23 (9,5%)
Totalt	83 (100%)	163 (100%)	242 (100%)

För att undersöka om skillnaderna mellan de yngre och äldre männen som framgår i korstabellen är statistiskt signifikanta genomfördes ett Chi²-testet i SPSS. Hypotesen som undersöktes är; *Det finns ett samband mellan ålder och inställning till kvinnor och flickors ökade rättigheter i samhället.*

Chi²-testet genomfördes i dataprogrammet, resultatet presenteras i tabell 7 (se nedan). Resultatet utifrån Chi²-testet visar ett Chi²-värde på 35,246 vilket är över det kritiska värdet (9,488)² samt ett p-värde på <0,001 vilket är under gränsvärdet 0,05 och resultatet är därmed statistiskt signifikant. Detta innebär att hypotesen; *Det finns ett samband mellan ålder och inställning till kvinnor och flickors ökade rättigheter i samhälle* bekräftas.

Tabell 7. Hypotesprövning av H2 genom Chi²-test

	Value	Df	Asymp. Sig. (2 sided)
Pearsons Chi-Square	35,246 ^a	4	<0.001
Likelihood Ratio	35,095	4	<0.001
Linear-by-Linear	28,613	1	<0.001
N of Valid Cases	488		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,42.

² Antalet frihetsgrader i tabellen är 4. Det kritiska Chi²-värdet för 5% signifikansnivå och 4 frihetsgrader är 9,488 (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018, ss. 215-216, 468).

7.3 Resultat för H3

För att undersöka frågeställningen; *-Hur ser yngre mäns inställning till jämställdhet ut?* har den beroende variabeln ”inställning till jämställdhet” samt de oberoende variablerna; ”traditionella värderingar” och ”inställning till invandring” valts ut. För att säkerställa att analyserna enbart utgår från de svarande som uppfyller kriterierna ”man” samt ”åldern 18-29 år” har en sortering av datamaterialet gjorts innan analyserna. I korstabellen (se tabell 8 nedan), som genomfördes i SPSS, visar resultatet att 38% inte instämmer i något utav påståendena. Av de som anger att de instämmer i påståendet om traditionella värderingar men inte i påståendet om kvinnor och flickors ökade rättigheter är andelen 8,9%. Bland de som instämmer delvis i påståendet om kvinnor och flickors ökade rättigheter instämmer 20,3% inte i påståendet om traditionella värderingar och 10,1% anger att de instämmer i påståendet om invandring. Av andelen som instämmer i påståendet om kvinnor och flickors ökade rättigheter anger 8,9% att de inte instämmer i påståendet om invandring och 13,9% anger att de instämmer i påståendet om traditionella värderingar.

Tabell 8. Korstabell över variablerna inställning till jämställdhet och traditionella värderingar.

Svarsalternativ	Instämmer	Instämmer inte alls	Totalt
Instämmer	30 (38,0%)	7 (8,9%)	37 (46,8%)
Instämmer delvis	16 (20,3%)	8 (10,1%)	24 (30,4%)
Instämmer helt	7 (8,9%)	11 (13,9%)	18 (22,8%)
Totalt	53 (67,1%)	26 (32,9%)	79 (100%)

För att undersöka om sambandet mellan variablerna traditionella värderingar och inställning jämställdhet inte beror på slumpen genomfördes ett Chi²-testet i SPSS. Resultatet presenteras i tabell 9 (se nedan). Resultatet från Chi²-testet visar ett Chi²-värde på 9,766³ vilket är över det kritiska värdet (5,991) och ett p-värde på 0.008 vilket är under gränsvärdet 0,05 och resultatet är därmed statistiskt signifikant. Detta innebär att hypotesen; *Det finns ett samband mellan traditionella värderingar och inställningen till kvinnor och flickors ökade rättigheter i samhället* bekräftas.

³ Antalet frihetsgrader i tabellen är 2. Det kritiska Chi²-värdet för 5% signifikansnivå och 2 frihetsgrader är 5,991 (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018, ss. 215-216, 468).

Tabell 9. Hypotesprövning av H3 genom Chi²-test.

	Value	Df	Asymp. Sig. (2 sided)
Pearsons Chi-Square	9,766 ^a	2	0.008
Likelihood Ratio	9,598	2	0.008
Linear-by-Linear	9,322	1	0.002
N of Valid Cases	79		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,92.

7.4 Resultat för H4

Ytterligare en oberoende variabel som undersöktes utifrån frågeställningen *-Hur ser yngre mäns inställning till jämställdhet ut?* var ”inställning till invandring” och om det fanns något samband mellan variablerna ”inställning till jämställdhet” och ”inställning till invandring” bland yngre män.

I korstabellen (se tabell 10 nedan), som genomfördes i SPSS, visar resultatet att 18,3% anger att de inte instämmer alls i något av påståendena. 26,8% anger att de instämmer i påståendet om invandring men inte påståendet om kvinnor och flickors ökade rättigheter. 20,7% anger att de delvis instämmer i påståendet om att kvinnor och flickors ökade rättigheter gått för långt men instämmer inte i påståendet om invandring. Av de som instämmer delvis i påståendet om kvinnor och flickors ökade rättigheter och instämmer i påståendet om invandring är andelen 11%. Av de som anger att de instämmer i påståendet om kvinnor och flickors ökade rättigheter och inte instämmer i påståendet om invandring är andelen 6,1%. Bland de som instämmer i påståendet om kvinnor och flickors ökade rättigheter och instämmer i påståendet om invandring är andelen 17,1%. Sammanfattningsvis instämmer ungefär 20% av de yngre männen i båda påståendena.

Tabell 10. Korstabell över variablerna *inställning till jämställdhet och inställning till invandring*.

Svarsalternativ	Instämmer	Instämmer inte alls	Totalt
Instämmer	22 (26,8%)	15 (18,3)	37 (45,1%)
Instämmer delvis	9 (11,0%)	17 (20,7%)	26 (31,7%)
Instämmer helt	14 (17,1%)	5 (6,1%)	19 (23,2%)
Totalt	45 (54,9%)	37 (45,1%)	82 (100%)

För att undersöka om det finns något samband mellan inställning till jämställdhet och inställning till invandring undersöktes hypotesen: *Det finns ett samband mellan inställning till kvinnors ökade rättigheter och inställning till invandring*. Hypotestestningen genomfördes genom ett Chi²-test i SPSS. Resultatet presenteras i tabell 11 (se tabell nedan). Resultatet från Chi²-testet visar ett Chi²-värde på 7,338 vilket är över det kritiska värdet (5,991)⁴ samt ett p-värde på 0,025 vilket är under gränsvärdet 0.05 och resultatet är därmed statistiskt signifikant. Detta innebär att hypotesen; *Det finns ett samband mellan inställning till kvinnors ökade rättigheter och inställning till invandring* bekräftas.

Tabell 11. *Hypotesprövning av H4 genom Chi²-test.*

	Value	Df	Asymp. Sig. (2 sided)
Pearsons Chi-Square	7,338 ^a	2	0,025
Likelihood Ratio	7,491	2	0,024
Linear-by-Linear	0,270	1	0.603
N of Valid Cases	82		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,57.

8. Diskussion

Syftet med denna undersökning var att undersöka hur kvinnor och mäns attityder till jämställdhet ser ut, om det finns några skillnader inom gruppen män samt vilka skillnader det finns i yngre mäns attityder till jämställdhet. Utifrån frågeställningarna, tidigare forskning samt teorier formulerades hypoteser, som beskrivs i avsnitt 4, som testades i avsnitt 8. I följande avsnitt kommer resultaten utifrån hypotestestningen diskuteras utifrån tidigare forskning och undersökningens teorier.

8.1 Diskussion utifrån H1

I avsnittet om tidigare forskning framkom det att många anser att jämställdhet är viktigt men att få samtidigt anser att vi lever i ett jämställt samhälle. Det framkom även i tidigare forskning att det finns skillnader mellan mäns och kvinnors inställning till jämställdhet (SOU 2014:6, s. 280;

⁴ Antalet frihetsgrader är 2. Det kritiska Chi²-värdet för 5% signifikansnivå och 2 frihetsgrader är 5,991 (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen 2018, ss. 215-216, 468).

Jämställdhetsmyndigheten 2021, ss. 11-15, 52; Jämställdhetsmyndigheten 2022a, s. 9). Utifrån detta undersöktes frågeställningen; *Hur ser kvinnor och mäns inställning till jämställdhet ut?*. I korstabellen (tabell 4) påvisades skillnader mellan kvinnors och mäns inställning till kvinnors och flickors ökade rättigheter. Dessa skillnader visade sig även vara statistiskt signifikanta och hypotesen ”*Det finns ett samband mellan kön och inställning till kvinnor och flickors rättigheter*” accepterades. (tabell 5). Män instämmer i större utsträckning att kvinnors och flickors ökade rättigheter i samhället har gått för långt. Resultatet från undersökningen går i linje med tidigare forskning om att kvinnor är mer positiva till kvinnors och flickors ökade rättigheter i samhället och därmed även jämställdhet.

Ser man det utifrån Hirdmans (1988;2001) teorier om genussystem och genuskontrakt så är isärhållandet mellan man och kvinna fundamental? för genussystemet. Genussystemets ordning påverkar det sociala, politiska och ekonomiska. Genom att kvinnors och flickors ökade rättigheter i samhället ökar finns det en risk att denna ordning, där männen anses vara norm och det allmängiltiga. De positioner som tillskrivs män och kvinnor utifrån genuskontraktet kan också äventyras om kvinnor och flickor får mer rättigheter i samhälle (Hirdman 2001, s. 88, 94, 169 & Hirdman 1988, ss. 51-52). *Han* som ska bära ansvaret kan ersättas av något annat, att kvinnans kan bära ansvaret över sig själv. Kvinnans plats är strukturellt underordnad mannens och genom ökade rättigheter kan kvinnor och flickor förbättra sin position. Mannen kan genom detta känna sig hotad av att förlora sin plats som överordnad.

Att mannen känner sig hotad av kvinnors ökade rättigheter går även i linje med Blumers (1958) grupphotsteori. Männen som grupp är generellt mer benägna att gynna sin egen grupp i kampen om de begränsade resurser som finns i samhället. Att instämma i att kvinnors och flickors rättigheter har gått för långt kan enligt gruppteorin vara ett sätt att vilja gynna den egna gruppen. Att kvinnor är positivt inställda till att kvinnors och flickors rättigheter i samhället ökar, är på så sätt inte avvikande om man diskuterar det utifrån grupphotsteorin eftersom kvinnor som grupp betraktas som ut-grupp och därmed hotar inte ökade möjligheter för kvinnor den egna gruppen. Kvinnorna vill på samma sätt som männen gynna sin egen grupps möjligheter i kampen om de begränsade resurserna. Resultatet att det är männen som i större utsträckning instämmer i att främjandet av kvinnors och flickors rättigheter har gått för långt eftersom det hotar mäns och pojkars möjligheter pekar även på att det kan finnas ett nollsummeperspektiv. Vilket innebär att männen anser att de

förlorar statusävlingen om kvinnor får ökade rättigheter, trots att det finns bristande bevisning för diskriminering av män ökar när kvinnor blir mindre diskriminerande.

8.2 Diskussion utifrån H2

Frågeställningen *Hur ser yngre mäns inställning till jämställdhet ut?* undersöktes genom att testa hypotesen hypotesen; Det finns ett samband mellan ålder och inställning till kvinnors och flickors ökade rättigheter i samhället” som formulerades utifrån tidigare forskning och teori. Resultatet visade ett signifikant samband och hypotesen bekräftades (tabell 7). I korstabellen (se tabell 6 ovan) visade resultatet att yngre män instämde helt eller delvis till större del än äldre män in i påståendet; ”Att främja kvinnors och flickors rättigheter har gått för långt eftersom det hotar mäns och pojkars möjligheter”. Äldre män var den ålderskategori som till störst del inte alls instämde i påståendet, till skillnad från yngre män. Resultatet går i linje med resultat från tidigare forskning. I SOU 2014:6 där framkom att yngre män var den åldersgrupp som instämde mest i ”i många avseenden har det gått för långt med jämställdheten i det här landet” (SOU 2014:6, s. 281). Vilket även resultatet i denna undersökning visar. Att yngre män har ett större motstånd till att kvinnors och flickors rättigheter ökar, till skillnad mot äldre män, kan dels bero på att samhället idag präglas av oroligheter och en större kamp om samhällets begränsade resurser. Ser man till gruppnotsteorin så är framför allt kampen om samhällets begränsade resurser en del i att utveckla fientlighet mot andra grupper, även när det kommer till könsrelationer. När kvinnor och flickor får mer rättigheter hotar det männens naturliga dominans och männens position (Bulmer 1958, s. 4). Genom att vara för ökad jämställdhet finns det risk att män anser att det minskar deras egna möjligheter och på så sätt arbetar de snarare åt motsatt håll, för att inte försämra sina egna förutsättningar och att det blir ett så kallat nollsummeperspektivet (ZSP) som grundar sig på uppfattningen om att kvinnor vinner på männens bekostnad.

Att äldre män är mer positiva till jämställdhet kan även grunda sig i att de generellt sett är mer etablerade på arbetsmarknaden och i samhället samt har en tryggare ekonomi vilket gör att de inte känner att deras positioner i samhället är hotade om kvinnor får ökade rättigheter. Yngre män som ännu inte kommit lika långt i att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället kan på så sätt känna en ökad konkurrens gentemot kvinnor i kampen om de gemensamma resurserna.

8.3 Diskussion utifrån H3

Hypotestestningen av hypotesen ”*Det finns ett samband mellan traditionella värderingar och inställningen till kvinnors och flickors ökade rättigheter i samhället*” (tabell 9) visade att resultaten var statistiskt signifikanta och hypotesen bekräftades. Resultatet att det finns ett samband mellan traditionella värderingar och inställning till kvinnors ökade rättigheter var inte helt oväntat eftersom det även i tidigare forskning visat att yngre män ansåg att jämställdheten gått för långt och att kvinnor bör ta ett större ansvar över hemmets sysslor än män, vilket ses som en traditionell värdering när det kommer till genusordningen (SOU 2014:6 s. 280). Att yngre män med traditionella värderingar har minst positiv inställning till kvinnors och flickors ökade rättigheter i samhället kan således diskuteras utifrån Hirdmans (1988; 2001) teori om genusystem och genuskontrakt. Traditionella värderingar beskrivs utifrån genuskontraktet att män och kvinnor har olika skyldigheter. Mannen har ett ansvar för beskydd och försörjning och villkoren för de båda könen är aldrig desamma (Hirdman 2001, ss. 88, 94, 199). Kvinnans naturliga underordning och plats i hemmet ställs mot mannens överordning och plats på arbetet. Att mannen är en naturlig ledare hör på så sätt till genuskontraktet, och till genuskontraktet hör även mannens överordning och kvinnans underordning. Genom att kvinnor och flickor får ökade rättigheter utmanas på så sätt mannen inom ledarskap, social ställning och resurser, något som av tradition tillhör den överordnade mannen. Att av tradition vilja ha kvar genuskontraktet upprätthåller även männen som in-grupp och kvinnorna som ut-grupp. När kvinnorna får mer kraft i samhället kan detta tolkas som ett sätt att äventyra männens position i samhället. Utifrån teorin om *ambivalent sexism* uppfattas ökade rättigheter som ett sätt för kvinnor att kontrollera männen, oavsett om det är genom feministisk ideologi eller genom sexualitet. Detta resulterar i en önskan där män dominerar kvinnor, som det av *tradition* sett och ser ut och är grunden i fientlig sexism. Traditionella värderingar om att kvinnan exempelvis ska ta hand om familjen och hushållet för att hon är omtänksam och omhändertagande kan även kopplas till välvillig sexism. Men även välvillig sexism upprätthåller ojämställdhet mellan könen på samma sätt som fientlig sexism, om än att de uttrycks på olika sätt.

8.4 Diskussion utifrån H4

Ytterligare ett samband som undersöktes var inställning till invandring och inställning till jämställdhet. Utifrån korstabellen (se tabell 10 ovan) kan man även utläsa att de som instämmer i påståendet ”Att främja kvinnors och flickors rättigheter har gått för långt eftersom det hotar mäns och pojkars möjligheter” till stor del även instämmer i påståendet ”På det hela taget har Sverige det

sämre av att människor kommer att bo här från andra länder.”. I Chi²-testet (se tabell 11 ovan) framkom det att resultatet var statistiskt signifikanta och hypotesen ”*Det finns ett samband mellan inställning till kvinnors ökade rättigheter och inställning till invandring*” bekräftades. Utifrån tidigare forskning om ungas attityder till jämställdhet och invandring hade yngre män generell en mer positiv attityd till invandring och invandrare men till skillnad från yngre kvinnors attityd som blivit mer positiv de senaste åren har de yngre mäns attityd legat konstant över tid (MUCF 2019, s. 46). Att det finns ett samband mellan inställning till kvinnors och flickors ökade rättigheter i samhället och invandring kan dels diskuteras utifrån grupphotsteorin, som kan användas för att förklara fientlighet både när det kommer till invandring och könsrelationer. Som beskrivs ovan så är människor benägna att gynna sin egen grupp (Blumer 1958, ss. 3-4). Utifrån det här perspektivet är gruppen yngre män i kamp om resurser dels med gruppen kvinnor men också med gruppen invandrare. Hotet från två grupper blir på så sätt närvarande, dels utmanar kvinnor männen om begränsade resurser i samhället men också invandrare utmanar dem. När andra grupper än den man själv identifierar sig med gör anspråk på det som anses tillhöra gruppen, så som arbete eller sociala förmåner, leder detta till främlingsfientliga attityder (Blumer 1958, ss. 3-4). Att det finns ett samband mellan inställning till kvinnors och flickors ökade rättigheter och invandring kan på så sätt förklaras genom att både kvinnor och invandrare kan uppfattas som hot mot gruppen män.

9. Slutsatser

Undersökningens syfte var att undersöka hur kvinnor och mäns attityder till jämställdhet ser ut, om det finns några skillnader inom gruppen män och vilka skillnader det finns i yngre mäns attityder till jämställdhet. Kvantitativ data från den fjärde omgången av 2021 års European Quality of Government Index-undersökning användes för att undersöka frågeställningarna; *Hur ser kvinnors och mäns inställning till jämställdhet ut?*, *På vilket sätt skiljer sig yngre män och äldre mäns inställning till jämställdhet?* och *-Hur ser yngre mäns inställning till jämställdhet ut?*

Utifrån frågeställningen: *Hur ser kvinnors och mäns inställning till jämställdhet ut?* visade resultatet att män i större utsträckning än kvinnor ansåg att främjandet av kvinnors och flickors rättigheter har gått för långt eftersom det hotar mäns och pojkars möjligheter. Slutsatsen utifrån frågeställningen är att kvinnor har en mer positiv inställning till jämställdhet och att män har en mindre positiv inställning till jämställdhet. När gruppen män studerades närmare framkom det att det fanns skillnader mellan inom gruppen män och att yngre män ansåg i större utsträckning än äldre män att främjandet av kvinnors och flickors möjligheter har gått för långt eftersom det hotar

pojkers och mäns möjligheter. Slutsatsen utifrån frågeställningen; *På vilket sätt skiljer sig yngre män och äldre mäns inställning till jämställdhet?* är att yngre män har ett större motstånd till jämställdhet än äldre män.

Utifrån undersökningens tredje frågeställning; *Hur ser yngre mäns inställning till jämställdhet ut?* visade resultatet att yngre män med traditionella värderingar anser i högre grad att främjande av kvinnor och flickors har gått för långt eftersom det hotar mäns och pojkars möjligheter än yngre män med icke traditionella värderingar. Resultatet visade även att yngre män med en negativ inställning till invandring instämde i högre grad att främjandet av kvinnor och flickors har gått för långt eftersom det hotar mäns och pojkars möjligheter än yngre män som inte hade en negativ inställning till invandring. Slutsatsen utifrån frågeställningen är att yngre män med traditionella värderingar och yngre män med en negativ inställning till invandring även har en mer negativ inställning till jämställdhet.

Utifrån de hypoteser som genererades bekräftades samtliga, vilket visar på att det inte är enbart kön som påverkar inställning till jämställdhet. Inom gruppen män påverkade även ålder och bland yngre män påverkade även faktorer så som inställning till invandring och traditionella värderingar inställningen till jämställdhet. Resultatet går även i linje med tidigare forskning att män har en mer negativ inställning till jämställdhet än kvinnor och att det således finns skillnader mellan könen när det kommer till inställning till jämställdhet (Jämställdhetsmyndigheten 2021, s. 52). Resultatet att yngre män är mer emot jämställdhet än äldre män går även det i linje med tidigare forskning som pekar på att yngre män är den grupp som uttryckt motstånd gentemot jämställdhet i högre grad än andra åldersgrupper (Jämställdhetsmyndigheten 2022a, s. 9; Jämställdhetsmyndigheten 2019, s. 17; Jämställdhetsmyndigheten 2021, s. 53). Att det även är yngre män med traditionella värderingar och yngre män med en negativ inställning till invandring som i högre grad anger att främjandet av kvinnors och flickors rättigheter har gått för långt eftersom det hotar mäns och pojkars möjligheter än yngre män med icke traditionella värderingar går även det i linje med tidigare forskning (SOU 2014:6, s. 281; MUCF 2019, s. 46).

Sammanfattningsvis finns det flera faktorer som påverkar en individs inställning till jämställdhet. Denna undersökningen har enbart studerat några av dessa; ålder, kön, traditionella värderingar och inställning till invandring och det finns såldes flera faktorer som är av vikt att undersöka vidare. Eftersom den här undersökningen är en sekundäranalys finns det begränsningar i vilka variabler

som finns tillgängliga, vilket begränsar undersökningens möjligheter att studera flera faktorer, variabler, som kan påverka inställningen till jämställdhet. Genom att studera fler faktorer så som utbildningsnivå och bostadsort kan man även se hur inställningen till jämställdhet ser ut på olika platser i Sverige. Kunskapen kan användas för att jämställdhetsarbetet ska kunna fortsätta framåt, utan att det stöter på motstånd exempelvis i form av nollsummeperspektiv.

Nollsummeperspektivet diskuteras ovan som en faktor till att män i en signifikant större utsträckning anser att främja kvinnors och flickors rättigheter har gått för långt eftersom det hotar mäns och pojkars möjligheter (Ruthig et al. 2017), vilket även resultatet i denna undersökningen visar. Att ha faktorer så som nollsummeperspektivet i åtanke för att kunna främja jämställdhetsutvecklingen är av stor vikt för att inte jämställdhetsarbetet ska präglas av att kvinnorna vill underordna männen och utmana genusordningen. Ytterligare förslag på framtida forskning är även att empiriskt studera vidare de teoretiska samband som framkommer i denna undersökning. Att belysa gruppheten, fientligheten mellan grupper som kämpar om samma resurser, och undersöka hur det utvecklas mellan olika grupper i samhället kan utveckla verktyg för att dessa kamper om samhällets gemensamma resurser ska undvikas. Ett jämställt samhälle går inte ut på att något kön ska utmana det andra könet om gemensamma resurser, eftersom resurserna är just gemensamma. Tillgängliga för både män och kvinnor, som med samma möjligheter och resurser fritt ska kunna forma sitt eget liv.

10. Referenser

- Blumer, H. (1958). Race Prejudice as a Sense of Group Position. *Pacific Sociological Review*. 1(1) ss. 3-7. Tillgänglig: <https://doi.org/10.2307/1388607>
- Bohman, A & Hjerm, M. (2014). *Radikala högerpartier & attityder till invandring. Europa under 2000-talet*. (Rapport 2014:1). Stockholm: Delegationen för migrationsstudier.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3 uppl. Stockholm: Liber AB.
- Djurfeldt, G., Larsson, R & Stjärnhagen, O. (2018). *Statistisk verktygslåda- Samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Deloitte. (2021). *A call for accountability and action - The Deloitte Global 2021 Millennial and Gen Z survey*. Tillgänglig: <https://www2.deloitte.com/se/sv/pages/about-deloitte/articles/millennial-and-genz-survey-2021.html> [2023-05-10]
- EIGE. (2022). *Gender Equality Index 2022 - The COVID-19 pandemic and care*. European Institute for Gender Equality. Tillgänglig: DOI: 10.2839/035888
- Glick, P & Fiske, S. T. (1996). The ambivalent sexism inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. *Journal of Personality and Social Psychology*. 70 (3), ss. 491–512. Tillgänglig: doi: 10.1037/0022-3514.70.3.491
- Glick, P & Fiske, S. T. (2001). An ambivalent alliance: Hostile and benevolent sexism as complementary justifications for gender inequality. *American Psychologist*, 56(2), ss. 109-118. Tillgänglig: doi:<https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.2.109>
- Hirdman, Y. (1988). Genussystemet - reflexioner kring kvinnors sociala underordning. *Tidskrift för genusvetenskap*. 9(3), ss. 49-63. Tillgänglig: <https://doi.org/10.55870/tgv.v9i3.5365> [2023-04-27]
- Hirdman, Y. (2001). *Genus: om det stabilas föränderliga former*. 1. uppl. Malmö: Liber AB.

- Jämställdhetsmyndigheten. (2019). *Attityder till sexuella trakasserier i Sverige - Resultat från Jämställdhetsmyndighetens undersökning om attityder till jämställdhet, relationer och våld*. Dnr: ALLM 2021/250. Tillgänglig: <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/frcf5r4w/attityder-till-sexuella-trakasserier-i-sverige-1.pdf> [2023-04-27]
- Jämställdhetsmyndigheten. (2021). *Ett sekel av rösträtt och valbarhet - En uppföljning av det jämställdhetspolitiska delmålet en jämn fördelning av makt och inflytande* (2021-1). Tillgänglig: <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/fcgjawcs/uppfoljning-av-delmal-1-rapport-2021-1-1.pdf> [2023-03-20]
- Jämställdhetsmyndigheten. (2022a). *Jämställdhetsundersökningen 2022 - Om attityder, omsorg, diskriminering och psykisk hälsa*. (2022:26) Tillgänglig: https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/w5pd5a50/ja-msta-lldhetsunderso-kningen-2022_tillga-nglig.pdf [2023-03-20]
- Jämställdhetsmyndigheten. (2022b). *Vad är jämställdhet?* Tillgänglig: <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-om-jamstallldhet/vad-ar-jamstallldhet/> [2023-05-05]
- Jämställdhetsmyndigheten. (2023). *Delmål 4: Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet*. Tillgänglig: <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/jamstallldhet-i-sverige/delmål-4-jamn-fordelning-av-det-obetalda-hem-och-omsorgsarbetet/> [2023-05-20]
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. (2019). *Unga med attityd - Samhällsfrågor & demokrati*. Tillgänglig: https://www.mucof.se/sites/default/files/2019/11/attityd-_och_varderingsstudien_del_1_unga_med_attityd_0.pdf [2023-04-27]
- Nationalencyklopedin* (u.åa). Generation Z. Tillgänglig: Nationalencyklopedin. [2023-04-22]
- Nationalencyklopedin*. (u.åb). me too-rörelsen. Tillgänglig: Nationalencyklopedin. [2023-03-22]
- Off, G., Charron, N & Alexander, A. (2022). Who perceives women's rights as threatening to men and boys? Explaining modern sexism among young men in Europe. *Frontiers in Political*

Science, 4. Tillgänglig: <https://doi.org/10.3389/fpos.2022.909811> [2023-03-20]

Ruthig, J C., Kehn, A., Gamblin, B W., Vanderzanden, K & Jones, K. (2017). When Women's Gains Equal Men's Losses: Predicting a Zero-Sum Perspective of Gender Status. *Sex Roles*. 76(1-2), ss. 17-26. Tillgänglig: DOI:10.1007/s11199-016-0651-9. [2023-04-27]

Sveriges kvinnolobby & CEDAW-nätverket. (2021). *Kvinnor i Sverige 2021. En granskning av hur Sverige lever upp till Kvinnokonventionen*. Tillgänglig: https://sverigeskvinnoorganisationer.se/wp-content/uploads/2021/03/KVINNOR-I-SVERIGE-2021_webb.pdf [2023-05-18]

Thrane, C. (2019). *Kvantitativ metod - en praktisk introduktion*. Lund: Studentlitteratur AB.

Utredningen om män och jämställdhet. (2014). *Betänkande av Utredningen om män och jämställdhet*. (SOU 2014:6). Socialdepartementet.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig: https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf [2023-04-27]